

Poruka za Svetski dan pozorišta 27. mart 2025. godine

Teodoros Terzopoulos, Grčka

Može li pozorište da odgovori na poziv upomoć koje naše doba šalje u svetu osiromašenih građana, zaključanih u ćelijama virtuelne stvarnosti, ukopanih u privatnost koja ih guši? U svetu robotizovanih života unutar totalitarnog sistema kontrole i represije koji obuhvata svaki aspekt naše stvarnosti?

Da li je pozorištu stalo do ekološkog uništenja, globalnog zagrevanja, masovnog gubitka biodiverziteta, zagađenja okeana, topljenja glečera, šumskih požara i ekstremnih vremenskih nepogoda? Može li pozorište da postane aktivan deo ekosistema? Pozorište već godinama svedoči uticaju čoveka na planetu, ali ne nalazi način da se suoči sa ovim problemom.

Da li je pozorište zabrinuto zbog stanja svesti koju oblikuje XXI vek u kom se ljudima manipuliše zbog političkih i ekonomskih interesa, uz pomoć medija i kompanija koje oblikuju mišljenje? Društvene mreže, koliko god da olakšavaju komunikaciju, postale su alibi za interakciju, jer omogućavaju sigurnu udaljenost od Drugog. Sveprisutan osećaj straha od Drugog, drugačijeg, stranog, dominira našim mislima i delima.

Može li pozorište da postane radionica u kojoj nastaje suživot različitog, bez ignorisanja traume koja krvari?

Ova trauma nas poziva da rekonstruišemo Mit. A rečima Hajnera Milera: „Mit je gomila, mašina kojoj uvek može da uključi nove i drugačije mašine. On prenosi energiju sve dok rastuća brzina ne rasprši kulturno polje.“ A ja bih dodao i polje varvarstva.

Mogu li reflektori pozorišta da osvetle društvenu traumu, umesto što obmanjujuće osvetljavaju samo sebe? Ovo su pitanja na koja ne postoje odgovori, jer pozorište postoji i traje zahvaljujući pitanjima bez odgovora.

Ova pitanja pokreće Dionis koji prolazi kroz svoje rodno mesto, orkestar antičkog pozorišta, i nastavlja tiho izbegličko putovanje kroz pejzaže rata i danas, na Svetski dan pozorišta.

Pogledajmo u oči Dionisu, ekstatičnom bogu pozorišta i mita, koji spaja prošlost, sadašnjost i budućnost, detetu dvoje roditelja – Zeusa i Semele – izrazu fluidnih identiteta, ženskog i muškog, gneva i blagosti, božanskog i životinjskog, na međi ludila i razuma, reda i haosa, akrobati na granici života i smrti. Dionis postavlja suštinsko ontološko pitanje – „O čemu se ovde zapravo radi?“ – koje podstiče stvaraoce na sve dublje istraživanje korena mita i mnogostrukih dimenzija ljudske zagonetke.

Potrebni su nam novi narativni putevi, usmereni ka negovanju sećanja i oblikovanju nove moralne i političke odgovornosti, kako bismo izašli iz višestruke diktature savremenog srednjeg veka.